

BAZA DE DATE TERMINOLOGICE INFOTERMINOGRAFIE COMMUNAUTAIRE: ASPECTE ȘTIINȚIFICE ȘI UTILITARE

Terminologia ca disciplină născută din necesități practice a fost nevoită să-și creeze metodele de lucru. Ea a folosit metode existente pe care le-a adaptat specificului său. După cum lexicologia, de exemplu, a dat naștere lexicografiei – ramură practică care are drept scop elaborarea de dicționare, tot așa știința despre termeni a creat terminografia – ramură practică care are drept scop elaborarea metodologiei pentru realizarea de dicționare specializate (se au în vedere atât lucrările pe suport hârtie, cât și cele informatizate).

Ținând cont de dezvoltarea noilor tehnologii informaționale, în prezent activitatea terminografică nu se mai poate concepe fără folosirea informaticii. Prin facilitățile pe care le oferă, informatica a deschis noi perspective pentru terminologie. Cu ajutorul computerului produsul terminografic poate fi elaborat într-un termen relativ scurt și în condițiile cele mai bune.

Folosul evident al informaticii în terminologie este acceptat de cercetători, la care ne alăturăm și noi, fiind că: „high-quality terminology work results in reliable, multifunctional (mono- or multilingual) terminographical data (i.e. terminological data and associated data), which are primary elements of information and knowledge management systems” (Galinski, 1990: 87).

E. Wüster însă considera informatica ca un domeniu constitutiv al terminologiei. Informatica, după E. Wüster, nu era decât un instrument destinat stocării și recuperării informației. În opinia savantului, computerele constituie o asistență tehnică importantă pentru știința documentară și informațională, de aici și denumirea de *informatică* (Wüster, 1981: 102).

Însă, de atunci, informatica a evoluat considerabil și serviciile pe care le poate oferi terminologiei sunt mult mai diverse decât simpla stocare de informație. Mijloacele folosite în vederea realizării activității terminografice sunt mult mai numeroase decât pe vremea lui E. Wüster.

Informatica a pătruns adânc în activitatea specialiștilor din diverse domenii, inclusiv a terminologului/terminografului modern prin asigurarea exactității și rapidității tuturor operațiilor.

În prezent terminologul are posibilitatea de a accesa o bază de date terminologice (BDT) și o bază de concepte specializate, ceea ce modifică considerabil modul său de lucru față de trecut, când informatica încă nu era asociată terminologiei.

În etapele activității terminografice o programare judicioasă ajută esențial: pentru *documentare* când sunt necesare informații, bibliografii, texte specializate etc. informatica asigură accesul la bănci și baze de date, la centre de lucru, la lucrări publicate și alte informații lingvistice și terminologice; pentru *constituirea corpului de date* terminologul poate selecționa în mod automat termenii și textele specializate de care are nevoie, iar existența acestor texte pe suport electronic facilitează încorporarea automată la baza textuală; pentru *întocmirea fișelor terminologice*, informatica permite terminologului să completeze automat fișele, adăugând informații: definiții, contexte, traduceri etc.; pentru *verificare și îmbogățire* a informațiilor, terminologul iarăși accede la bazele de date și completează fișele cu noi informații obținute; pentru *editarea* terminologiei, informatica de asemenea oferă diverse posibilități (suport hârtie, CD etc.).

Reieșind din cele menționate mai sus, terminografia poate fi definită ca un subdomeniu de activitate științifico-practică al terminologiei care tratează principiile și practica întocmirii dicționarelor specializate atât pe suport hârtie, cât și în format electronic (colectarea,

constituirea, gestiunea și difuzarea datelor terminologice) care reprezintă obiectul final și produsul activității terminografice, și, prin urmare, procesul final al terminologiei.

Saltul rapid al informaticii a influențat mult terminografia. Apariția Internet-ului este de asemenea un moment benefic pentru colaborarea internațională a organismelor terminologice care pot face schimb rapid de informații, pentru livrarea directă a produselor terminografice în computerul utilizatorului etc. Posibilitățile informatice de care se folosește terminografia vor contribui cu siguranță la înțelegerea între specialiști și la tratarea datelor terminologice la un nivel superior.

Crearea internațională a bazelor și băncilor de date a fost inițiată de instituții publice și de companii particulare. Există bănci de date organizate de Comisia Europeană, de guvernele diferitelor țări, de diferite centre terminologice etc.

Interesul nostru poartă în mod prioritar asupra BDT care ar oferi informații terminologice în domeniul legislației Uniunii Europene (UE). Considerăm că actualmente anume limbajul Uniunii Europene, important organism și actor pe arena socio-politică mondială, merită o atenție sporită.

În România, de exemplu, pentru a promova o terminologie uniformă în traducerea acquis-ului comunitar în limba română, precum și a legislației românești în limbile oficiale ale UE, Direcția Coordonare Traduceri din cadrul Institutului European din România a creat o BDT disponibilă la www.ier.ro. Aici pot fi găsite echivalentele termenilor comunitari în limbile engleză, franceză, germană, italiană, spaniolă, portugheză, română și latină din 81 domenii a activității umane. Definiția conceptelor descrise în fișa terminologică este în limba engleză.

Cât despre Republica Moldova (RM), se constată un deficit de produse terminografice informatizate. După studierea resurselor oferite de organizațiile și instituțiile activitatea cărora este legată direct sau indirect de Uniunea Europeană, constatăm că în RM nu există BDT ce ar conține termeni comunitari. Moldova nu este stat membru al UE, însă terminologia comunitară este zilnic folosită de autoritățile moldovenești și nu este străină nici cetățeanului moldav.

Reieșind din lipsa unei BDT care ar conține terminologia comunitară, ar completa resursele deja existente în RM și peste hotarele ei, și ar spori relațiile RM-UE, ne-am propus elaborarea unui astfel de produs informatizat - *InfoTerminographe Communautaire* (ITeC). Imaginea de mai jos reprezintă interfața ITeC cu rubricile:

- *A propos de l'ITeC* - conține paratextul produsului în care se descrie baza de date, sunt stabilite categoriile potențialilor utilizatori, se dau explicații asupra surselor folosite la completarea fișelor etc.
- *Mode d'emploi* - ghidul de utilizare a bazei cu explicații și exemple cu privire la căutarea termenilor prin diverse modalități, descrierea opțiunilor de care poate profita utilizatorul.
- *Corpus* - este constituit din patru părți corespunzătoare celor patru limbi implicate în bază (franceză, engleză, română și rusă) și conține cele mai importante acte europene. Corpusul de asemenea poate fi îmbogățit odată cu apariția noilor tratate și altor acte oficiale cu aplicare directă tuturor state membre ale UE.
- *Contactez-nous* - asigură legătura între administratorul bazei și utilizator care poate prin poșta electronică sugera o idee în vederea perfecționării bazei, semna eventualele dificultăți tehnice de utilizare a bazei, trimite diferite comentarii sau posibilele corectări.

Tot aici se găsesc cutiile de căutare corespunzătoare celor patru limbi implicate și filtrele alfabetice. Utilizatorul poate purcede la căutarea termenului concret pornind de la oricare din aceste patru limbi, prin introducerea în cutia respectivă a termenului sau a cuvântului-cheie. Filtrele de căutare pe litere asigură metoda alfabetică de căutare a termenilor în limba franceză.

InfoTerminographe Communautaire

[A propos de ITeC](#) | [Mode d'emploi](#) | [Corpus](#) | [Contactez-nous](#)

Recherche:

Caută:

Search:

Поиск:

Note: Vous pouvez interroger sans les accents, les cédilles, les majuscules.

Termes au total:	253
Termes polysémiques:	6
Termes ayant des synonymes:	63
Termes ayant des antonymes:	151
Termes ayant des hyponymes:	86
Termes ayant des hyperonymes:	159
Termes ayant des formes abrégées:	51

Dernière mise à jour le: 25/06/2009

Université Libre Internationale de Moldova
 Universitatea Liberă Internațională din Moldova
 Free International University of Moldova
 Международный Независимый Университет Молдова

Drepturi de autor înregistrate. © 2008-2009 Ludmila Homelcovski

Administratorul este cel care ține baza la zi și are dreptul la introducerea de modificări în ea. Data ultimei actualizări a ITeC este de asemenea afișată pe interfața bazei și se modifică automat odată cu operarea modificărilor în conținutul ITeC. În mod automat se modifică și datele statistice cu privire la numărul total de termeni descriși în fișe terminologice, numărul termenilor pentru care au fost înregistrate cel puțin două accepțiuni diferite (termeni polisemici), numărul termenilor pentru care au fost înregistrate sinonime, antonime, hiponime, hiperonime și abrevieri.

În colțul drept de jos este amplasată mențiunea despre protecția drepturilor de autor care ne aparțin (ITeC este înregistrat de Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală din RM, Certificat Seria OI, nr. 603/2188 din 12 martie 2009).

InfoTerminographe Communautaire

Ajouter un nouveau terme

Terme:

Catégorie grammaticale:

Étymologie:

Définition:

Traduction (Română):

Traduction (English):

Traduction (Русский):

Polysémie:

Synonyme(s):

Antonyme(s):

Hyponyme(s):

Hyperonyme(s):

Abréviation:

Contexte (Français):

Contexte (Română):

Phraséologismes juridiques (Français):

Phraséologismes juridiques (Română):

Commentaires encyclopédiques:

Auteur:

Date de rédaction:

A doua imagine reprezintă fișa terminologică ITeC – elementul constitutiv principal al oricărei BDT și produsul de bază a terminografului. Fișele se reunesc în ITeC în mod organizat sub formă de colecție de fișe.

În cazul ITeC, fișa are o schemă destul de ambițioasă, dar, în viziunea noastră, datele sunt accesibile, deși colectarea lor este de lungă durată. Fișa conține următoarele câmpuri: Terme, Categorie gramaticale, Etymologie, Définition, Traduction (Româna), Traduction (English), Traduction (Русский), Polysémie, Synonyme(s), Antonyme(s), Hyponyme(s), Hyperonyme(s), Contexte (Français), Contexte (Româna), Phraséologismes juridiques (Français), Phraséologismes juridiques (Româna), Abréviation, Commentaires encyclopédiques, Auteur, Date de rédaction.

Caracterul complex al fișei ITeC lărgeste cercul utilizatorilor potențiali de la specialiști (filologi, terminologi, terminografi, jurilingviști, redactori și traducători de texte juridice comunitare, juriști, funcționari ai căror activitate ține de UE etc.) până la nespecialiști (orice cetățean ce se interesează de legislația UE și dreptul comunitar). De exemplu, traducătorii de texte comunitare vor găsi în ITeC termenul în limbile franceză, română, engleză și rusă, definiția în limba franceză, sinonime (dacă există și au fost înregistrate în ITeC), posibilele forme abreviate, contexte și frazeologisme juridice în franceză și română; juriștii (deseori plurilingvi) au la dispoziție definiția conceptului francez descris în fișă, traducerea lui în altele trei limbi, comentarii enciclopedice, și nu în ultimul rând, corpusul legislativ cvadrilingv, care poate fi consultat fără a părăsi ITeC; studenții, îndeosebi în limbi străine, drept, relații internaționale de asemenea intră în cercul potențialilor utilizatori ai ITeC; prin conținutul definițiilor, contextelor și comentariilor enciclopedice, spicuite de administrator în urma unei documentări riguroase din diverse surse credibile (dicționare generale, specializate, enciclopedice, etimologice; lexicoane, baze și bănci de date; opere doctrinare în drept, articole științifice; legislație națională și europeană, etc.), chiar și utilizatorul non-inițiat în domeniul dreptului comunitar va găsi informații utile și interesante despre Uniunea Europeană și legislația UE.

Prin urmare, reieșind din cele menționate mai sus, afirmăm că InfoTerminographe Communautaire are un caracter complex, multiaspectual și interdisciplinar.

Din punct de vedere utilitar, putem enumera următoarele avantaje ITeC :

- formatul electronic facilitează și rentabilizează cu mult activitatea utilizatorilor;
- prezența unui paratext exhaustiv care oferă informații despre ITeC, sursele informațiilor introduse în BDT, categoriile de utilizatori potențiali, etc.;
- prezența unui ghid de utilizare explicit;
- legătura directă între utilizator și administrator;
- accesul la fișa terminologică prin cutiile de căutare (fără a ține cont de semnele diacritice, majuscule etc.) și/sau filtrele alfabetice pentru limba franceză;
- posibilitatea de a extrage informații din ITeC prin copierea fragmentului solicitat (cu respectarea drepturilor de autor);
- imprimarea pe suport hârtie a fișei terminologice cu ajutorul opțiunii *Imprimer*;
- ITeC este un dicționar cvadrilingv francez-român-englez-rus;
- consultarea celor mai importante acte legislative ale UE în patru limbi direct în ITeC;
- efectuarea automată a statisticii cu privire la unele aspecte examinate în fișa ITeC;
- data ultimei actualizări a ITeC afișată automat pe ecran și data întocmirii fișei permite utilizatorului să concludă despre ținerea la zi a bazei;
- consultarea ITeC fără acces la internet în cazul instalării programului în computerul utilizatorului (săli de curs, mediatecă, bibliotecă, etc.);
- consultarea ITeC cu ajutorul dispozitivului WAP (prin telefonul mobil);
- baza de date poate servi drept complement la manualele și cursurile de lecții la traducerea juridică;

- prin natura și conținutul său, ITeC este o culegere de termeni și documente juridice utile pentru tot spațiul francofon;
- ITeC contribuie de asemenea la stabilirea posibilităților legături culturale, economice și juridice între Republica Moldova și statele membre ale UE;
- posibilitatea de amplificare nelimitată a ITeC; etc.

Doar unele din aceste avantaje cu caracter utilitar sunt proprii și altor BDT create anterior de diverse instituții din țară și de peste hotare. Însă atuul major al ITeC rezidă în caracterul său științific. Astfel, din punct de vedere științific, produsul nostru terminografic:

- oferă informații cu privire la etimologia termenilor juridici comunitari;
- oferă definiția conceptului juridic comunitar (termenul nu poate exista dacă conceptul pe care-l materializează nu este definit științific);
- oferă date cu privire la fenomenele specifice limbajului comunitar (de ex.: polisemia, sinonimia, antonimia);
- asigură clasificarea, ordonarea, ierarhizarea conceptelor în cadrul sistemului terminologic concret (de ex.: hipero-/hiponimia);
- oferă frazeologisme juridice comunitare contribuind la perfecționarea cunoștințelor lingvistice și jurilingvistice;
- prin conținutul său contribuie la perfecționarea cunoștințelor la disciplina drept comunitar și comprehensiunea corectă a întregului sistem juridic comunitar;
- contribuie la armonizarea terminologiei și legislației naționale cu cele europene; etc.

Bazele de date nu sunt structuri fixe, ele trebuie actualizate în continuu prin crearea de noi fișe și îmbogățirea celor existente pentru a dispune de informații cu adevărat utile. Realizarea produselor terminografice informatizate implică o bună organizare, o documentare riguroasă și adecvată, o participare a utilizatorilor reali și o revizuire periodică. În crearea ITeC au fost larg utilizate ofertele informaticii, ceea ce a contribuit la utilitatea și calitatea produsului.

ITeC a fost elaborat nu pentru a înlocui BDT existente, dar pentru a le completa. Autorul ITeC propune structurilor interesate preluarea datelor din ITeC pentru îmbogățirea propriilor BDT.

În general, considerăm că acest proiect va contribui la dezvoltarea armonizată a tehnoculturii juridice comunitare și a relațiilor internaționale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

- Galinski, Christian (1990). *Recent Developments of Terminology. From the Theory to Terminological Knowledge Engineering*. In: Cabré, Maria Teresa. *La lingüística aplicada: novel perspectives, novel professions, novel orientations*. Barcelona: Fundació caixa de pensions i Publicacions Universitat de Barcelona.
- Wüster, Eugen (1981). *L'étude scientifique générale de la terminologie, zone frontalière entre la linguistique, la logique, l'ontologie, l'informatique et les sciences des choses*. In: Rondeau, Guy et Felber, Helmut (red.). *Textes choisis de terminologie. 1. Fondements théoriques de la terminologie*. Québec: GIRSTERM.

ABSTRACT

The article "Terminological Data Base "InfoTerminographe Communautaire": Scientific and Applied Aspects" proposes a description of a terminological data base, which conception and development has constituted the author's recent scientific focus. The data base "InfoTerminographe Communautaire" (ITeC) – which represents an efficient French-English-Romanian-Russian tool to be applied in modern specialists' activity – differs from other electronic products that have been previously created by various public institutions and private companies from Moldova and abroad; such a difference being manifested both from an applied point of view and scientifically. ITeC is an interdisciplinary scientific and terminological data base. ITeC's complex character enlarges the potential users range from specialists (i.e. philologists, terminologists, terminographers, jurilinguists, editors and translators of community law texts, lawyers, specialists whose activity directly or indirectly refers to the European Union, etc.) to non-specialists (i.e. every citizen interested in the European Union and community law).